„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницом на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 66. У Новом Саду у недељу 29. априла (11. маја) 1884. ГОДИНА XIX.

НА ИЗЈАВУ Дра ПОЛИТА

I.

Ми нисмо први, који смо свагда признавали, да г. др. Полит са својом наученошћу и образованошћу стоји на ниво-у нашег времена. То су му признавали и страни гласови, који се до сад о њему чути дадоше. Но г. Полит није само научен човек у опште, он је пре свега политичар и као такови заузима одвећ важан положај у нашем политичном животу. Од како се творац бечкеречког програма са поља јавнога рада мораде уклонити, стојао је г. Полит на челу наше политичне борбе. На томе није могла ништа изменути његова изјава од пре неколико година, као да он већ по нарави својој неби био позван, да се прими предњачења у политичкој борби нашој. Догађаји су му ту улогу наметули, и ми не претерујемо, кад кажемо, да се он са том борбом тако рећи идентификовао. С тога је од то доба и сва слава те борбе у првом реду његова, али му зато у истој мери припада и одговорност, која је с њоме скопчана.

Већ због тог његовог положаја дужни смо озбиљно обазрети се на сваку важнију енунцијацију његову. Изјави његовој, која данас пред нами стоји, поклањамо нашу пажњу тим радије, што је она уједно — изузимајући неке оштрије изразе, од којих се ни др. Полит није могао сачувати — прва стварна критика кикиндског програма.

Ми смо оваку критику очекивали већ после будимпештанске конференције, и то пре свега од наших пасиниста, који у њој учествоваху, али се у том очекивању грдно преварисмо. До сада се хотимице избегавало, да се претреса сама ствар и покажу стварне или начелне разлике, него се нападале личности и манифестовале су се личне противности.

Пре свега критиковао се досадањи поступак око сазива будимпештанске конференције и саветовања у тој конференцији.

Па шта вели на то др. Полит?

Он ту узима нас у обрану. — Пре свега вели нашим нападачима:

„Нема сумње да је положај Срба у Угарској врло тежак, можда најтежи од свију народности у Угарској.“

Даље вели:

„Јаћу веровати, да је тежак, готово несносљив положај Срба у Угарској, да је многим родољубима српским морао задавати бриге, а наравна је последица тога била, да се тежило из тога тешког положаја изићи. И сам сам био тога мнења, да би ваљало сви признати родољуби, да се посаветују о положају нашем.“

Др. Полит дакле јасно и отворено одобрава састанак српских првака без разлике странака у Будимпешти. Само нам нешто не каже. — Не каже нам, зашто и он, као један од најпозванијих, по дужности својој није учествовао у том састанку?

Уреднику „Пестер Лојда“ писао је др. Полит, да је зато изостао, јер није хтео својим мнењем упливисати. — Својим бирачима тај узрок не навађа и то чини сасвим уместно, јер по његовом положају била је родољубива дужност његова да се саветује са својом браћом и каже своје мишљење о „несносљивом стању“ српског народа.

Даље др. Полит узима у обрану ону огромну већину на будимпештанској конференцији, која се изразила против пасивитета, јер вели:

да народности „не могу политичну борбу напустити ако неће сами себе да напусте“. А кад би народности саме себе напустиле, то би значило то исто, као и кад би „тежиле претопљењу у владајуће племе“.

Тако довикује др. Полит нашим пасивистама и по томе он је најжешћу осуду изрекао над њима и над политиком пасивности. Осуда његова жешћа је од свију досадањих, он је њоме пасивитет за навек саранио.

Исто тако потпуно слаже се др. Полит с нама и у том, да је **језгра** бечкеречког програма у наређењу, „које иде за равноправности народности у Угарској“, а та језгра очувана је потпуно и у кикиндском програму. Он се даље слаже с нама и у том, да се бечкеречки програм, осим те језгре своје, у свима другим тачкама преживио. Ево шта о том вели др. Полит:

„Ко би данас н. пр. у задатак Срба стављао: подпомагати преколитавске Славене у њиховим тежњама, кад су се они давно изравнали у обзиру њихови народносни захтева. И само оно определење бечкеречког програма, да се има побијати XII. зак. чланак од год. 1867, постало је безпредметно, јер Срби у Угарској не могу се осећати позваним да решавају о одношају међу Угарском и Аустријом“.

А кад Срби у Угарској нису позвани да решавају о одношају Угарске, дакле своје домовине према Аустрији, зар могу бити позвани да утичу решавајући у одношаје других па чак и страних земаља и народа, ма колико симпатије према њима осећали? И по уверењу Политовом постао је дакле бечкеречки програм осим једине тачке, која говори о равноправности народности, „обсолетан.“

Но др. Полит сишао је и у самом народносном питању са становишта бечкеречког програма. Ево шта каже о том др. Полит:

„Што се тиче народносног питања, то сам ја у мојим говорима на угарском сабору свагда наглашавао, да народносно питање у Угарској није државноправно, већ административно и да га са тога гледишта ваља решити“.

Шта пак иште бечкеречки програм? Тај иште:

„да се историчка земаљска племена: „Мађари, Романи, Срби, Словаци, Руси и Немци признаду као равноправни земаљски народи, којима се политична равноправност народности и језика, дакле народно-политично биће основним законом осигурава“.

Колика је грдна разлика између оног, што г. др. Полит иште и овог, што бечкеречки програм захтева, то се сада даје лако увидити, и по том сумње нема, да др. Полит и у овом питању већ давна не стоји више на становишту бечкеречког програма.

Па сада долази то заиста интересантно питање, у чему се ми са г. дром Политом разилазимо?

Политички преглед.

О питању када ће се обавити нови **избори за сабор угарски** пише „Пешт. Лојд“ ово: У меродавним круговима постоји намера, да се сабор угарски, ако иоле могуће буде, до 20-ог маја по нов. кал. закључи. Пошто ће пак расправе у горњој кући саборској, наиме расправа о грађењу новог парламента, још дуже времена потрајати, и пошто и остали поднесени предлози не могу без икаквих пауза расправљени бити, то је врло ласно могуће, даће — као што и „Буд. Кор.“ то наглашује — саборска сесија до 23-ег маја по нов. кал. трајати, а 24-ог маја биће свечано затварање сабора. Било једно ил друго толико је извесно, да ће се нови избори за сабор угарски обавити у другој половини месеца јуна, и то или у времену од 15. до 24. јуна по нов. кал. или од 21. до 30. јуна. Обаве ли се избори за сабор угарски у времену од 15. до 24. јуна, онда би и сабор троједнички, према ономе што о његовом састанку у последњем броју напоменусмо, још у току месеца маја могао отпочети своја саветовања. Ако избори буду одређени у времену од 24-ог до 30-ог јуна, онда ће се сабор троједнички по свој прилици тек почетком месеца јула по нов. кал. састати.

Влада аустријска поднела је државном већу поново предлог о **обустави пороте и изнимним судовима у јужној Далмацији.** Влада иште, да се порота обустави још за једну годину, а делатност изнимних судова да буде продужена до краја 1884 године. Ове предлоге образложује влада бечка тиме, што се бегунци бокешки још налазе у Црној Гори и тек се по мало кући враћају, те су и изнимни судови јоште потребни. Извештај намесништва далматинског наваћа, да се од 27. новембра прошле године па до 6-ог марта 1884. у све вратило 67 породица са 234 душе; други један извештај помиње, да је војнички суд у Котору од 26-ог новембра 1883. па до 23-ег фебруара 1884. осудио 26 људи. — Како се не само у Боци већ и по целој држави као извесно држало, да влада аустријска неће тражити продужење закона о ванредним мерама за Боку, те да ће услед тога изнимни судови престати концем јуна тек. год., то је поњатно да је ова вест морала веома немио утисак учинити у Боци, која као да ће морати још много коју горку чашу испити. Питање је само, да ли ће то држави користи донети. Ми у ово сумњамо, јер држимо, да изнимни суд неће ни најмање допринети стварном и трајном консолидовању односа у Боци; на против, он ће те односе само још већма заплести.

У једном од прошлих бројева споменулисмо како **Руси у Галицији** имају много да пате услед безобзирног насртања тамошњих језуита на веру, народност, у кратко на све, што је руско. Споменули смо да је за 22. т. м. био заказан народни збор у Лавову. Збор овај одржан је заиста. На њему присуствовало је преко 3000 галичких Руса. Одбор, који је збор приредио, поднео је истоме овај предлог за одлуку: 1. Предаја руских василијанских манастира језуитима противна је жељи основатеља изрично изреченој у основном писму од 23-ег августа 1613. 2. Основно писмо, по коме су једино и искључиво само чланови реда св. Василија власници и управитељи манастирских добара, потврдила је влада аустријска. 3. Замењивање чланова реда св. Василија са језуитима противно је грађанским законима о власништву и 15-ом чланку основног закона. 4. Ово тобож преустројство василијанског реда извађа се без претходног одобрења и споразума, управ против воље Василијанаца, с тог су се законити претставници ових и оградили код римске курије и владе бечке против овог поступка. 5. Језуити, који хоће да се угњезде у католичкој цркви, радили су као што историја сведочи, од вајкада против народности галичких Руса. 6. Услед тога је све галичке Русе без изнимке раздражила и узнемирила вест да ће се унапред васпитање омладине руске поверити језуитима, јер то неће и не може користи донети ни земљи ни држави. 7. Досадањи рад језуита у добромилском василијанском манастиру најбољи је доказ, да Лојолини ученици једино и искључиво за тим иду и на томе раде, да грчко-католичку цркву сасма полатине. 8. Предавање осталих манастира језуитима противно је последњој були папе римског у овој ствари, јер се тамо говори само о добромилском манастиру. 9. Влада је обвезана да према закону од 7-ог маја 1874 забрани мешање страних елемената у исту. 10. Министар просвете Конрад изрично је навео у седници државног већа аустријског од 5-ог маја 1883. године, да је влада тек само условно престала на предају добромилског манастира језуитима, те да се манастир тај има опет повратити, кад то корист земље и државе захтевала буде. Осим овога спомиње се у поднесеној резолуцији, да се народ руски у Галицији већ 23-ег јуна 1883. године на јавном збору у Лавову свечано оградио против уплећања језуита у послове грчко-сједињене цркве. — О течају самог митинга јављају листови, да је посланик на државном већу аустријском професор Томачук поздравио присутне добродошлицом, у којој је зажалио, што руско свештенство није у већем броју заступљено. За тим је говорник предложио, да се, пошто је скоро већ година дана прошла од последњег јавног збора у Лавову, а влада бечка нити је стала на пут даљем продирању језуита нити је спречила предају добромилског манастира у руке језуита, — пошље нарочита депутација цару, министарству и римском нунцију у Бечу, с тим налогом, да ова на поменутим местима поново подигне свој глас против неправде учињене народу руском у Галицији и

ЛИСТАК.

PATER PETER.

РОМАН

МАВРА ЈОКАЈА.

(Наставак.)

Сад лепа жена ужива.

Лед је Вагом све већма ишао, најстарији људи нису се могли сетити, да је икад, тако ишао. Ледена струја продрла је кроз мадочањски поток све до воденичке уставе а овој није много требало да попусти и онда је пут отворен до бедема на замку.

— Виш говорио је уплашено Купидон мајци својој, висте требали обарати светог Непомука ни ти, ни Pater Peter, ево сад овим плаћа светитељ!

— Јеси-ли ти то сањао, ха?

— Ја сам то баш и видио: и сад још дрхћем од тога.

— Ако дрхћеш, онда си у грозници, иди натраг у постељу, немој да гледаш на прозор. одма ћу ти послати Хршка, нека ти штогод приповеда.

(Да, Хршка, Богзна где се тај сада закачио!)

— Боље пошали ми Pater Peter-а, он ће истину казати.

— Њега баш, баш Pater Peter-а.

Од ствањуља је барем десет пута била тамо преко у себи Pater Peter-ових да види је-ли дома. Али тамо не беше ни њега ни витњастог оног јахаћег огртача, кров отворен прозор пак ветар је пирио.

Затим поново изиђе спахиница на стаклетом покривени доксат и чудом се чудила кад је прегледала то ледено море, што је Вага од долине начинила: средом је жестоко отицала а по крајевима се правили брегови од ледених саната, а лепо се овамо блистао сјај јутрењег сунца са четири лимеве куле митошињског замка.

Наједанпут јој се учини, као да се црна нека пега одвалила од оне обале и крчи себи пута кроз лед. Наскоро могла је дурбином разазнати да је то дерегља, у којој пет људи седе.

Шта јој боже носи та дерегља? Пет се људи ова не боји. Чекају их овде двадесет и пет четника, ловаца, хајдука сваки са пушком и копљем.

Право је то изазивање Бога сад се на дерегљи возити, сваки час грозиле им санте, да ће их избродити. По неки пут искоче четворица на санту и тако о себи провуку дерегљу кроз лед. А сада у мало што их није поклопила као пацове једна грдна санта, што се најпре издиже горе па онда паде доле.

Велика би то дрскост била кад би когод данас баш хтео отуд доћи у Мадочањ. Ко то може бити?

Четворица су слуге, толико се из далека може распознати а пети се тако завио у бунду, да га немош' познати. И дођоше ти ти сретно до воденичина гата.

Ту возачи искоче напоље, извуку дерегљу на лед, вежу је за неку врбу и тек тада онај пети у бунди устаде и изађе на суво.

На првом кораку познала је Идалија ко је то, шантао је: то је рамајући ход комшије — спахије. Долази Грацијан Ликавији, њезин душманин, коме је ево и подруги пут забола нож у срце.

Али тај долази сам, Боже мили, шта то може бити? Можда тражи матори медвед своју душманку да је песницом као мачку дивљу удави? Али ће меја осетити да дивља мачка има нокте, којима се зна послужити.

На госпођи Идалији био је дугачак руски кафтан са перваном, у широк рукав лако се дао сакрити отрован ножић, којим кад мало само запараш, убио си најјачега човека. А осим тога засели су у оближњу собу у заседу и ајдуци и ишпан те ће на прво помагај унутра јурнути и на место нацацима убити сваког, ко би на госпођу им кидисао.

Али је посве било суврисно, Грацијан Ликавији дошао је без сваког оружја, без мача, без нацака, а неби се ни могао њима послужити, јер му је десница везана о врату висила, песница беше под завојем, а кроз крпу је још једнако крв пробијала. Последњи ударац црквеним чираком беше Pater Peter његовој глави намеснуо али га Грацијан на голи длан дочека и обогаљи руку. Лева рука је имала доста посла са штаком а сад је и скинуту капу држала.

Понизно, оборене главе, са скрушеном душом, вукући рому ногу за здравом приближивао се госпођи глас му је био као у просјака, кад пред врати проси.

— До прашине понижен долазим Ти, милостива госпођо; упокојени сиромах, сахрањен старац. Признајем, да сам сломљен, утучен, али и признајем да сам то и заслужио. Ја сам био грешник, ја луда, до куле моје рођене куће допирала је срамота а ја је тражио у подруму, ваше милости. Вама сам пребацивао срамоту, која је мени свагдањи леб била. Ви сте се осветили, умирите се.

— Шта сте ви урадили? Та ја нисам хтела да ви убијете, кољете!

— Ох, небојте се, знам ја то врло добро да сте ви срца осетљива. Било би вам жао да је сбог једне добре речи, због пријатељске, рођачке, комшијске опомене помамни, будаласти Грацијан Ликавији удавио једно за другим и момка и девојку. Е да, пре је он нас потукао на лој.

— Pater Peter?

— Он да, Pater Peter, само под видом Тихомира Чорбаја. Богме је то делија. Најпре ми скоро на мртво утуче мога будућега зета, сиромаха Брежовског, затим ми исакати неколико ваљаних четника а кад му се мач о балчаку сломио, зграби ти он чирак са часне трапеза и неби нас и потуче нас и мене је почастио: погледајте само, милостива госпођо.

и да се заузме за обезбеђење и савесно респектовање автономије грчко-сједињене цркве. Пошто је и професор Вањани набројао читав низ греха, што их језуите починише међу Руси у Галицији, усвоји збор једногласно поднесену му резолуцију и одабра трговца Димета и свеучишног професора Огоновског као изасланике, који ће у друштву с руским посланицима на државном већу аустријском целу ову ствар цару, министарству и римском нунцију саопштити и тражити, да се стане на пут смеровима језуита галичких, који све и сва употребљују, да галичке Русе однароде.

Од прилике још месец дана дели Бугаре од онога дана, када ће имати да обаве **избор нових посланика за народно собраније бугарско**. По вестима што из Бугарске стижу, отпочела је тамо већ увелико веома живахна агитација у овој ствари. Досадање партије: конзервативци и тако звани умерени, или као што их тамо називају „довољни“ либерали, спојили се у једну странку, којој су на челу Цанков, Стојилов, Греков и други; другој странци „недовољним“ либералима стоје на челу Каравелов, Славејков, бивши кмет софијски Сукнаров и други. Први, конзервативци и „довољни“ либерали, траже уважење народног представништва са два дома: горњим и доњим; „недовољни“ либерали напротив иште успоставу трновског устава. Обе странке развиле су најживљу агитацију, да при идућим изборима до већине дођу. Агитација ова води се не само помоћу јавних гласила, већ и сазивањем јавних народних зборова. Орган „недовољних“ либерала је „Трновска Конституција“; орган фусиониста је „Отечество.“ За сада се још не може сигурно рећи, која ће странка на биралишту победу одржати.

Меморандум што га је **влада инглеска** приложила позиву за конференцију, почиње са кратким разјашњењем о ликвидационом закону, и за тим у најкраћим потезима црта садању ситуацију, како се развила од 1880. год. Као узрок данашњих финансијских тешкоћа навађа се пре свега катастрофа у Александрији, усљед које мора да се накнади штета од 4,250.000 фуната стерлинга; затим усиљавање мисирске владе, да одржи Судан и угуши буну коштало је 1,500.000 ф. стерлинга,; најзад умножење обичних издатака око управе и каналисације. Општи резултат тог излагања, то је: да се за ове три године показао дефицит од 8 милиона фуната стерлинга, и да буџет показује вишак у издатку од ½ милиона фуната стерлинга, док приход за отплату интереса и амортизацију државног дуга показује вишак од 400.000 ф. стерл. Не остаје ништа друго, завршује меморандум, него дићи зајам од 8 милиона фун. стерлинга, и у будуће изравнати приход и расход. О средствима за ово нема у меморандуму нарочитих предлога.

ДОПИСИ.

= **Из Тамишког Баната**, 26. априла. Сваког Србина, који о положају свога народа озбиљно размишља, морале су у последње доба обузимати очајне мисли, јер свуда се могао опазити немар и нехатост; а особито на јавном пољу завладала беше нека стагнација, која да је још потрајала, убила би била и оно мало животне снаге, која се још у појединим налазила, и која је кад и кад на површину избијала.

Узроци ових појава не могу се сви потанко и опширно овде набрајати, али да је неуспех наше дугогодишње борбе на политичком пољу овим појавама главну храну давао, јасно је.

Тако дакле није више ишло, тако се дакле корачати није дало, — шта је дакле природније, него да се са оним, што се у практичном животу опробало није, обрт учини, и да се у место тога други начин усвоји, те да се новим начином покуша једном народном положају крај учинити.

Најновији покрет наш, који је потекао из најдубљег уверења наших отличних људи, који су до данас умели своје личне користи подвргавати општим, који су варад остварења нашег досадањег политичног програма и грдне материјалне жртве, и саму своју личну слободу жртвовати умели, заслужује да га сваки морално подупре; — е да би се тако уверити могли, дал је на противничкој страни озбиљна воља за споразумљењем, дал се заиста мисли, праведним жељама народности задоста учинити, па ако би овај покушај остао без стварног резултата, тек онда господо пасивисте, тек онда би могло наступити ваше доба; ал да се са висине идеалне и заиста оштре политичке борбе свђемо одмах у нивину немара, да одједаред бацимо наше убојно копље у трње, да допустимо да се преко нас на дневни ред пређе, то заиста није достојно ни образа, ни поштења српског!!

Противници новог политичког програма нашег, који је на великом народном збору народном у Кикинди народну санкцију добио, изјављују и сами, да са бечкеречким програмом даље не иде, јер искаху ревизију истога, па што после пригрлише оно, у свој својој целини, што ревизија подврћи хтедоше?

Људи који се политиком баве, треба и то политичко правило да знаду, да се политички програм једног народа, ако се тим програмом озбиљно мисли народу користи донети, према датим околностима и мењати треба и може; наравно да та измена мора из воље самог народа понићи, — а онде, где и противници новог програма нецелисходност старог увиђају, питамо, коме та борба, коју неки воде, па међу њима и такови, који до сада ни знали нису да бечкеречки програм постоји, користити може.

До народнога збора кикиндског била је наша политичка исповест изражена у бечкеречком програму, — па што они уважени бирачи на белоцрквенском збору, који сада тај нови програм не усвајају, кров три саборске периоде се урадише, да кандидат народносне опозиције велеуважени г. Александар Трифунац од Батфе бар једанпут изабран буде?? То нам доказује, да сам народ увиђа потребу измене, свога политичког становишта.

Ми дакле држимо, да наш садашњи положај од сваког свесног Србина изискује, да око тога приноне, да нови програм у све слојеве народне пређе, да га народ као свој политички катихизис усвоји — а онда ни меродавници неби могли према тако једнодушно израженој вољи једног народа равнодушни бити; и народ би отуда само користи имати морао. —

На радост свију оних, који закључке великог народног збора кикиндског исповедају, могу вам саопштити, да је и у овим нашим крајевима све душом дануло, сваки се то бољему нада, свако држи да је дошло доба да се скине са нас потвора нелојалности и непатриотичности, сви се надамо, да ће наступити лепши дани; ал да то заиста тако и буде, стоји највише до нас самих, до нашег сложног рада.

Не цепајмо се дакле сада, када нам је слога најнужнија, јер са наше несложе у предстојећој борби имаће само трећи користи, а да то свагда тако бива, види се већ и из разних појава, које су таласи изборног кретања на јавност изнели.

У Шајкашкој чини већ све нужне припреме непријатељ народни, да ловећи по мутноме сузбије увек светлу свест народну, и да протури за посланика човека, о коме, признавајући његову наученост, ипак не можемо и то тврдити да је поборник наше законом ујамчене народно-црквене автономије, — а баш у смислу кикиндских закључака, које је жабаљски бирачки одбор на предлог г. Милоша Папића усвојио, ваља само такове људе за сабораке посланике бирати, који то изрично својим бирачима искажу, т. ј. да ће свагда настојати за тим, да овај последњи бедем нашег народњег живота од никога не порушен буде.

Као човека, који својим предживотом даје бирачима гаранције да му повратак редовних односаја на нашем црквено-школском пољу није празна реч, јер се као земаљски посланик вел. Кикинде кров 6 година, а тако исто и као посланик нашег народног-црквеног сабора борио свим оружјем свога знања и своје чисте и непомућене српске свести, како за наша народна права, тако и за поштовање наших законских определења, која нам наша автономија законом ујемчана; као таковог човека, којега је и последњи кикиндски збор, уважујући његове досадање заслуге за председника изабрао, намерио је средишњи одбор у Н. Саду г. Мишу Сабовљевића за кандидата у тителском срезу истаћи.

Ми, који стојимо доста далеко од самога изборнога среза тителског и који никакове особене користи у избору г. Сабовљевића имати не можемо, само ценећи његове до сада за наш народ стечене заслуге, не можемо а да не наведемо још, да је поменути господин као посланик кикиндски умео свагда и интерес свога среза достојно у обзир узимати, доказ томе је уређено стање иберландског питања у бившем вел. кикиндском дистрикту, које је такођер његовим усливом и његовим својским заузимањем решено у корист дистриктских општина; то је тиме нашем народу у оним крајевима дата могућност, обилном материјалном напредовању.

Искључиво са гледишта користи народне, препоручујемо ову кандидацију свима родољубима и бирачима у Шајкашкој, јер смо уверени да ће г. Сабовљевић поклоњено му народно поверење само у општу народну корист употребити. —

И овде, у пардањском срезу где Срби већину имају, могло би се са изгледом на успех покушати кандидацијом г. Шандора Николића од Рудне, јер расположај бирача према своме досадањем посланику такав је, да би сви листом за г. Николића били, који и сада као некадањи њихов посланик у највећем поштовању стоји.

Узимајући још у обзир, да и Немци у пардањском срезу са садањим послаником задовољни нису, препоручујемо ову околност пажњи средишњег извршног одбора. —

Дневне новости.

(Шта је стало султана гошћење указано аустријском царевићкомпару?) На ово одговара „Ж. де Женев“: За време целог бављења високих гостију у Цариграду, трошио је султан дневно на њих по 5000 мецидија (једна мецидија 10 ф. 80 новч. За саму оправку палате у Бруси и улице Миданије утрошено је 25.000 мец. На тај начин утрошено је 60.000 мец. Још су више стали поклони учињени Царевићу и Царевићки. Почасна сабља поклоњена надвојводи Рудолфу, кошта у најмању руку 1,000.000 фран. а колир надвојвоткињи Стефанији око 800.000 фран.

(Оригиналан тестаменат.) Прошле године умр'о је у Ст. Мандеу у Француској, др. Винсенс Лимбје стари лекар, који је изумео неке „електричне кругове“ противу мигрене и ревматизма. Он је од год. 1870. па до своје смрти живио одвојено од целога света — затворен у својој соби. После његове смрти пријавише се његови најближи сродници за наслеђе, али у место наслеђа добише лекарев тестаменат, који гласи: „8. јануара 1882. — Ово је моја последња воља: У моменту кад ово пишем телесно сам потпуно здрав, а да ли сам и умно здрав не би могао клетвом потврдити, ту луду претензију остављам другима.

Ја имам 70.000 франака капитала. Колико ли сам могао за овај новац купити суза, лажи и обмана? С почетка намишљах, да овај новац поклоним „друштву за добротворне цели“, али доцније увидех да то не води добру, јер једини прави добротвори људства то су рат и колера.

У осталом ја ваља да извршим и неку дужност према својој жени Целестини Меланији којој сам веома обвезан и благодаран. Не знам где се она сада палази, она ме је једног јутра напустила и ја од тога дана не чух ништа за њу, а то ми је једина радост што ми је жив човек учинио на овоме свету. Из благодарности за овај Целестинин племенити поступак, проглашујем је за мог универзалног наследника, и остављам јој сво своје имање за успомену, али с тим условом, да се одмах по истеку законог рока уда, јер сам сигуран, да ће њен нови муж бити једини човек, који ће жалити што сам умр'о. Винсенс Лимбје лекар, који не може себе прекоревати, да је и једном од својих пацијената живот спасао“.

(Маркиство и гувернерство). У „Ф. Ж.“ прича Јероним Лорм ову анегдоту која се „њему самом десила“. Господар неке бечке каване узе за своје кћери француску гувернанту. Његов одрасли син, који је по који пут вршио дужност надзорника и маргера почне се удварати гувернанти. Али га ова дочека врло хладно, и омаловажавајући рече му: „Ја бих доиста волела да будем маркиза али не жена једнога маргера.“ А он јој одмах одговори: „И ја бих доиста волео да будем гувернер на пр. какве руске провинције, али не бих желео да будем муж једне гувернанте.“

(Лукава удовица и препредени пријатељ.) Једне швајцарске новине доносе ову вест: У село Зитенеу умре човек неки без тестамента. Тако је његова жена могла изгубити све његово имање. Али се лукава жена досети и обрати се на кућњег пријатеља Р. Овај дође, леже у кревет, завије се у пешкире и јорган, начини се као да је он муж те жене (мужевљева лешина била је за то време снесена у подрум,) и слабим гласом диктоваше тестаменат дозваном писару, и то тако да све оставља својој жени. Само једну ливаду задржи за себе као награду за свој велики труд. Жена, разуме се, није се могла противити томе, јер би само свој план одала.

Политичке вести.

— „Агенција Стефани“ јавља, да је у ствари рибарења дуж далматинске обале јадранског мора постигнут споразум међу аустроугарски и талијански изасланици.

— Из Цариграда долази вест, да је Крестовић наименован за губернатора такозване Источне Румелије.

— Бугарски министар Балабанов вратио се из Цариграда и стигао је већ у Софију. Путовање Балабаново доводи се у свезу с изравнањем оних диференција, које постоје међу владом бугарском и бугарским ексархом у Цариграду.

— Дунавска комисија отпочела је своје седнице у Галацу.

— У Русији занима се јавно мњење много с уапшењем двају новинара: Грекова, уредника листа „Новости“ и неког Данца Бренстеда, о ком веле, да је био дописник страних новина. Обојица тужени су због велеиздаје. О Грекову говоре, да је стајао у свези с терористима; код Бернстеда нађени су нацрти неких руских тврђава.

— Муниципални избори у Француској довршени су победом републиканаца. Приметило се, да су радикални републикански елементи превагу одржали. Монархисте и анархисте изгубили су терена. То се показало у самом Паризу, где је овом приликом гласало свега 3.500 анархиста и 34.000 монархиста. Год. 1881. гласало је у Паризу 17.800 анархиста и 45,000 монархиста.

— У немачком државном већу отпочела је дебата о закону против социјалиста. Постоји могућност, да ће на продужење овога закона смерајући владин предлог бити одбијен. Овом ће одмах следити распуст државног већа немачког.

— Принц Наполеон издао је нов манифест у ком себе назива јединим поседником и тумачем наполеонидске традиције. Црвени принц очитује за тим, како и он по примеру својих предака хоће да се бори за спасење демократије. — Сирома плон-плон!

— Преговори између Француске и Инглеске у ствари конференције за уређење мисирских финансија нису до сада никаквог резултата показали. И држање Турске није још јасно.

То рекав скине с десне руке крвави завој да Идалија види уцмекану руку: ужаснула се. Хтеде да помогне Грацијану да поново веже рањену песницу, али овај то недопусти.

— Немојте се трудити, милостива госпођо! Зубима и леваком везаћу ја већ којекако.

— А шта је с Pater Peter-ом журно питаше госпођа.

— Напослетку га савладаше „два лоша убише Милоша.“

— Јели убијен?

— Е да, убијен. Нисам ли вам рекао да ја никог не убијам, ја сам вам постао питом, милостив човек, не само да ја нећу убити Pater Peter-а него га нећу ни дати убити.

— Па шта ћете с њиме радити?

— То ће већ моја брига бити, али у напред кажем да му неће ни длаке на глави фалити. Још се смем заклети да ће мене преживити.

— А шта ће те с девојком радити.

— О, за то се, милостива госпођо, немојте нимало бринути. Ни њу нити сам убио нит' у тавницу затворио, шта више ни избио је нисам кажем вам да је од мене сасвим невинашан човек постао.

— Па шта сте урадили, јесте-л јој опростили?

— Не да сам јој опростио, него сам је и отпустио, отпустио сам је као што сам јој и обећао ако се још једанпут усуди састати са Тихомиром Чорбаји.

— Ваљда нисте полудили?

— Можда је чула ваша милост шта сам јој обећао? Да богме, да ћу је метути у један чунић и да ћу Вагом отиснути га па нека плови у име Божије, куд је вода носи а сад је лепа прилика по Ваги се возати.

— И ви сте то зацело учинили?

— Ја зацело. Ако сте ноћас у један сахат после поноћи будни били, могли сте у тихој ноћи чути како је неко дуго у помоћ викао посред кршења леда. Ја нисам могао дуго да чујем, јер је противан ветар дувао а и због хуке леда глас се губио.

— Ви сте ужасан човек.

— Ех дабоме. Понизни првић ја сам, што по земљи пузи. Шантави, роми богаљ ја сам. Поломљена, трошна врба ја сам. Али зашто вама ја кукам јаде своје. Нисам ваљда зато по леденој поплави, самом паклу прекосећи, прелазио овамо у замак мадочањски да своју несрећу оплакујем. Није ми намера да вама тиме и један часак загорчам. Него сам ја дошао у врло озбиљном послу, који хоћу да нас двоје још данас обавимо. Хоћу да вам продам мој митошињски спахилук.

— Шта ви рекосте?

— Хоћу да вам продам за вечито цело моје митошињско имање са замком заједно, све покретно и непокретно и сву стоку. Хтео је то од мене да купи још ваш покојни добри супруг кад је мој син једанпут био много дугова направио па мене у теснац довео. Тада ми је давао за моје имање 60.000 талира и 30.000 дуката. Ја му га нисам дао. Волео сам продати у алфелду плодно добро моје, мираз моје жене, али митошињски дворац нисам хтео пустити у комшијске руке. Поносит сам био, данас то већ нисам. Понижен сам до земљице црне. Сто је људи видило, сто је уста говорило о срамоти, што ми кућу снађе: нема мени више станка у ови крајеви. Морам отићи у таку земљу где нико не разуме наш језик у Кара-Богданску јал' у Малу Русију. Зато вам сада нудим моје добро на продају. Ако дате оно, што је ваш покојни супруг нудио, са захвалношћу пристајем, а ако хоћете да се ценкате, немам ни против тога ништа. Хоћу да бежим са свога добра, продаћу га пошто пото као што човек на умору продаје своју перину, да може себи мртвачки сандук набавити.

Идалија поносито дигне главу, златне игле све су трептале на пуњи јој. Тако диже рогове демон зајажене освете, Наплатила се за оно у Биче-у, богато се наплатила с интересом на интерес. Цео мртвачки сандук јој је накнада за изгажени вео, њу хтедоше одавде протерати а ево они се селе: хтеде сада мало да се разбацује у своме триумфу.

— Па добро племенити господине Грацијане Ликаваји, кад хоћете да ми за вечито продате митошинско ваше имање, ја ћу и сада дати онолико, колико вам је мој сиромах покојни нудио. Новац је ево ту: ја не кајишарим, можете га примити кад хоћете.

— Сад одма, јер већ сутра неће самном жива душа говорити у митошинској черги. За то сад одма, зато сам амо и дошао. Донео сам собом и готове уговоре, што ми је још ваш покојни у два примерка био послао. Имамо само да испунимо имена, своту, потпишемо запечатимо и сведоцима да потврдимо. Имате ли два писмена човека?

— Дабоме да имам.

Није се морала Идалија далеко трудити, ту у побочној одаји био је и управитељ и ишпан обојица писмени људи и латински су знали, њих је могла часом дозвати.

Сад је могла понудити госта да седне у наслоњачу и јастук му под костобољне ноге метути, да угодније седи.

Она два писмена човека зграбише оба примерка продајног и куповног уговора и читали су, е дали се потпунце слажу. Упишу затим имена и колико је талира и дуката погођено. Обе странке потпишу своја имена једно под друго једним и истим перетом а црвеним шпањолским воском ударише своје печате.

— Ја би можда требао црним да запечатим мумлао је кроз зубе Грацијан. Али ко ће то да зна.

Затим и оба сведока подпишу и запечате писмена, свако узме свој примерак.

Дође ред да се новац исплати.

Идалија даде донети на велики растов сто новце у злату и сребру. Била су то већа

— У Лондон стигла је из Каира вест, да **мисирска влада** није тражила, да може суделовати у конференцији за уређење финансија мисирских.

Народна просвета

(Школа. — Књижевност. — Уметност. Позориште.)

„Матица Српска“.

Састанак књижевнога одбора 24. апр. (6. маја) 1884.

Подпредседник напомње, да основно писмо Јована Остојића и жене му Терезије наређује, да се свака награда, која се из њихове закладе издаје, прогласи 24. априла и 24. јуна, као на дане кад су се завештачи родили.

Према тој наредби „основног писма“ сазван је данашњи састанак, да се у њему прогласи награда, која је досуђена А. Хаџићу за његов спис: „Српкиња на дому, у народу и у свету“.

На основу овог извештаја проглашује се одлуком књижевнога одбора од 1. (13.) фебруара о. г. бр. 8. споменутом спису А. Хаџића досуђена награда од 50 дук. из закладе Јована Остојића и жене му Терезије, и издавање исте одређује се под условима, под којима се издају награде.

Секретар као уредник „Летописа“ јавља, да се 138 свеска „Летописа“ (II. ва год. 1884.) доштампава, и да су за свеску 139. спремљени ови саставци:

1. Основно начело. Критички увод у општу философију, од др. Лазе Костића. (Свршетак); — — 2. Помен Ђури Даничићу, од проф. А. Сандића; — 3. Критичке студије из данашње уставне теорије. I. Уставна монархија и начело народне суверености, од Г. Гершића, (свршетак); — 4. Прилог народној терминолозији биљака и животиња, приопћио Мојо Медић; — 5. Приповетка од М. Савића или М. Живковића; — 6. Српске народне приповетке, скупио их по Срему Д. Прерадовић; — 7. Анакреонке, песме Драгутина Ј. Илића; 8. Књижевност: Ivan Trnski, svakolika mu djela. Knjiga II. Kriesnice. Критика Милана Савића; — Poviest hrvatske književnosti za kandidate učiteljstva, sastavio Antun Pechan. Критика Гојка Змајевића; — 9. „Матица српска“: „Изводи из записника књижевног одбора и одељења.

Члан др. Милан Савић предлаже, да се изоставе песме „Анакреонхе“ а тако исто да се не штампа песма „Моба“, које је песник Драгутин Ј. Илић већ издао у својим скупљеним песмама, што није требао чинити, док исте неби најпре угледале света у „Летопису“, за који су примљене и награђене, и да се писац позове, да врати за њих примљену награду.

Узима се на знање, предлог члана М. Савића прима се и Драгутин Ј. Илић позива се, да врати награду од 30 фор., која му је одлуком књижевног одбора од 14. (26.) декембра 1883. бр. 154. досуђена била за споменуте песме.

Драгутин Ј. Илић у Беотраду тражи, да му се пошље његов чланак: „Бранко Радичевић“ да би га могао опширније израдити.

Шиље му се с позивом, да га што пре врати.

А. Пајевић у П. Саду шаље прописани број примерака свога издања „О коњу“ што га је написао Ђорђе Глибоњски, а „Матица“ наградила.

Др. Милан Савић јавља, да не може препоручити за награду приповетку: „Наход Лука“ од П. Мирковића, јер је по изради врло почетничко дело.

Члан Милан А. Јовановић јавља, да је прочитао спис Мите Нешковића под насловом: „О управи и надзору школском“ и да је нашао, да је та расправа написана лепим, разумљивим језиком, разборитим, логичким извођењем и закључавањем, те да тако заслужује да се у „Летопису“ штампа и награди.

На основу овога мишљења прима се споменути чланак за „Летопис“, писцу Мити Нешковићу одређује се за њега награда од 35 ф., а оцењивачу М. А. Јовановићу 5 ф.

Члан Јован Грчић јавља, да је прочитао одломак из повећег спева Војислава Ј. Илијћа под насловом: „У тишини. Неколико листова из бележака једнога туђинца“ што је писац амо поднео да се штампа у „Летопису“ и да се награди. Оцењивач могао би тек онда изрећи свој суд, кад би му цео спев био познат, а овако палази, да цигло лепим стиховима за љубав није вредно тај одломак штампати у „Летопису“ пити га наградити.

Према тој оцени не прима се споменути одломак.

Члан Милан А. Јовановић јавља, да је прочитао расправу Панте Срећковића под насловом: „Константин син Тихов“ и да је нашао, да је та цела расправа, истина, опширно написана, али да мало доказује. И да је донела стварна резултата не би је могао препоручити за награду, како писац није решио питање, које је себи ставио.

На основу те оцене не прима се споменути чланак за „Летопис“, а оцењивачу М. А. Јовановићу одређује се за читање и оцену 10 ф.

А. Сандић у П. Саду подноси увод и пропратницу за „Родослов фамилије Стратимировића“ и за „Диплому породице Стратимировића којом добише Кулпин 1745.“ заједно са новим податцима о породици Стратимировићевој.

Према одлуци књижевног одбора од 15. (27.) јуна 1883. одређује се А. Сандићу за тај посао награда од 20 фор.

На молбу Стевана Мерле из Митровице враћа му се рукопис „Poviest zavičaja Srema“ коме није досуђена награда.

Одбор за „подизање споменика“ Бранку Радичевићу у Ср. Карловцима јављајући да је наручио 10 отисака Бранкове лубање у гипсу, шаље од њих један отисак „Матици“ на сачување.

Прима се са захвалношћу.

Емил Гаврила правник и питомац Димитријевићев у Вел. Бечкереку шаље прву слику, коју је радио Ђура Јакшић. Слика та била је својина Лазара Влаховића кр. судца у В. Кикинди, код кога је покојни Ђура Јакшић 1850. у Црњи канцелиста био, и после двогодишњег борављења свега код живописца Данијела у Вел. Бечкереку, ту слику код куће израдио и поклонио му.

Пошиљач по доброти споменутог судца оставља „Матици“ да она ту слику по својој увиђавности или задржи за себе, или да је пошље београдском музеју.

Прима се са захвалношћу а слика ће се послати народном музеју у Београд, где се налазе и други живописни послови покојног Ђуре Јакшића,

Други предмети тицали су се стипендијских закада под управом Матичином.

Тежак, орган српског пољопривредног друштва доноси у свом 4-ом броју за април ову садржину: Аграрно законодавство и пољска полиција у Србији. Кукуруз. Чиме да се замену задруге сродничке. Четири листа из неге стоке. Упутство при куповини коња. О користима ђубрења. Шта се ради у месецу априлу. Белешке: Удружујмо се. Воћарство у Ческој. Синђелка (Алацувер). Бели лук као лек од псећег беснила. Средња топлота у Шапцу за год. 1883. Таблица о ранењу стоке у државним економним заводима. Утамањивање паламиде. Шуга на свињама. Свилодеље у Италији. Мечја шапа. Црна ротква као лек. Против сточијег надима. Подбел. Земна топлота. Колера код пилежи. Гласник. Записник. Јавна говорница. Приватни огласи. Обзнана. „Тежак“ стаје на годину 8 дин. (4 фор.) на по године 4 дин. (2 фор.); на четврт године 2 дин. (1 фор.) Претплата се шиље српском пољопривредном друштву у Београд.

— Од накладне књижаре Браће Јовановића у Панчеву, примисмо ова нова издања:

Очење или каламљење с листом. Написао др. Ђорђе Радић. Са више слика. Трће издање. У Панчеву 1884. Осмина стр. 23. Цена 10 н. Колико је вредна и поучна ова књижица, најбољи је доказ, да је кроз доста кратко време доживела трће издање. С тога је свима топло препоручујемо.

Огледало хришћанске добродетељи састављено из **Житија светих** који се у православној источној цркви и у српском народу особито поштују. Трудом Николе Ђ. Вукићевића. Друго поправљено издање. Панчево 1884. Осмина, стр. 144. Цена 50 н. Ове је књиге давно нестало, те се осећала незгода у нашим школама. С тога поздрављамо радосно излазак другог издања ове по православну српчад одвећ корисне књиге.

Дела Доситејева. Свеска XVIII. Панчево 1884. Цена 16 нов. Ово је 79. свеска од честите „Народне библиотеке“ што је књижара браће Јовановића у Панчеву издаје. Сваких 11 дана излази по 1 свеска. Претплата на 24 свеске износи 3·50 ф. или 7 динара.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Да ли да сејемо кукуруз на сачму или не?

Овакав сам назив дао овим неколиким редићима, и то не у тој цељи, да покажем начин како треба кукуруз сејати, — не, но с тога, да изнесем једну ману, једну стару навику нашег народа, коју практикује и од које се готово тако рећи никако не може да курталише, као да тако и никако друкчије не може бити. Мана та састоји се у томе, што доста знатан део нашега народа још и дан данас сеје кукуруз на сачму опако као што се и пшеница сеје, али у томе сравњењу има разлике, јер се при сејању кукуруза семе баци на неузорану земљу, па се тек после оре. Ето у чему је разлика.

У неким крајевима нашим кукуруз се, може рећи, сматра за искључиву хлебну храну, док у другим употребљује се поред исхране стоке, још и за материјал при производњи шпиритуса. Но та је производња у нас мала, и главна је горе наведена употреба.

Као такав производ, доиста заслужује да се говори о њему увек и свагда где год буде прилике, јер кукуруз се у нас у велико производи, односно гаји, те подмирује животну потребу; и у след тога сваки земљоделац треба брижљиво да чита и проучава све оно што се о њему и његовој природи спомене.

На нашу велику жалост, не само маса српскога народа да слабо обраћа пажњу читању, — што јој се у осталом не може толико ни замерити, — но чак као што јављају нека јавна гласила аустро-мађарске државе, и неки крајеви Мађарске, где је кукуруз хлебна храна, — такође слабо поклањају пажње томе тако важном производу, и гаје га, тако да се изразимо, као што је наш праотац Адам гајио.

Да је овакав поступак за осуду, по себи се разуме; и с тога ћемо по нова овом приликом да свратимо пажњу наших земљоделаца на сејање кукуруза.

Као што смо споменули, наш сељак у нашим крајевима сеје кукуруз на сачму, и кад тако чини, мисли ваљда, да кукуруз треба сејати као и пшеницу, па да даде повољан берићет. У овоме мишљењу руководи нас та несрећна околност, што наш сељак не ће да се одрече препотопског или адамовског начина сејања кукуруза. У колико смо назадни, и у колико идемо на пропаст, са оваким нашим поступком, нећемо ништа друго да кажемо до то, да ли има још где год кога народ, који не сеје кукуруз тако на сачмо као ми, — и ако га има, то да ли му је берићет мањи од онога нашег што га добијемо, кад сејемо кукуруз на сачму? Одговор ће сигурно бити са свију страна: да има, и да им берићет није ни већи ни мањи, но онолики колико и ми што добијемо, сејући га на сачму. Е онда кад је тако, зашто и ми не узмемо и не прихватимо други начин сејања? Зашто н. пр., не уведемо ма који други, као под пету, под мотику или и под бразду. И ако и код ових начина има мане, ипак нису тако штетне као онај на сачму, како се код неких земљоделаца ради.

За што не избаци наш земљедељац из свога газдовања овакав начин сејања, који иде на пропаст материјалну, на штету нас, а она је — кеса, као што је познато, најосетљивији живац? Према стању његовом, а ако је неповређен, земљоделац може да одвоји коју цркавицу за набавку овога или онога оруђа, за ову или ону справу, — једном речју: или ће земљоделац напредовати, или сиромашити. Није ли тако? Јер ако се употреби начин сејања на сачму, онда не само што се троши више новаца за семе, или се изнесе из коша или салаша, но још се чини оно, што се никада не би требало да ради, а на име што се затрпа већа количина семена по што је потребно, а да не помињемо то, што се прашење и окопавање отежава; и ако ће неки од земљоделаца приметити, да се при плевљењу разређивање врши, ипак кажем да се није могло тако добро извршити, да се свакој појединој биљци, односно струку, даде довољно места за развијање. Још мање ћемо да кажемо оне неприлике што се неминовно морају догодити при таком начину сејања, где ужасно много семена угине под тешким браздама, не дочекавши да избије на површину земље.

Осим овде побројаних неприлика које сустижу земљоделца кад посеје кукуруз на сачму, има још; но ми држимо, да смо и овим летимичним прегледом исказали рђаве стране уобичајеног начина сејања кукуруза код неких земљоделаца, а о добрим странама не можемо ни једну реч да кажемо, јер их никако и нема. С тим завршујући ово неколико речи, нека је аманет оним земљоделцима који тако сеју, да бар сада, кад се приближило време сејању кукуруза, прочитају ове ретке, па нека зрело промисле и расуде о ваљаности дојакошњег начина сејања на сачму. А ми смо тврдо убеђени, да ако се зрело промисли, доћи ће се на ону мисао, коју смо и ми овим чланком изразили, а то је — да је сејање кукуруза на сачму штетно и распикућно.

Курталишимо се једном оног начина сејања који нас упропашћује, па пригрлимо оног који више вајде и користи доноси; јер ако само за то радимо, да се упропашћујемо, а не да привређујемо и напредујемо, онда не треба ни да носимо називе привредника, но.....!

С-лав.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 26. априла (8. маја.)

Жито	из Потисја	—	—	—	—	79	81	ф. 10.20	ф. 10.30
„	„ „	—	—	—	—	77	78	„ 10 05	„ 10 20
„	банатско	—	—	—	—	76	81	„ 9.70	„ 10 10
„	„	—	—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
„	„	—	—	—	—	—	—	„ —.	„ —.—
„	бачко	—	—	—	—	79	80	„ 10.10	„ 10.30
„	„	—	—	—	—	76	78	„ 9 90	„ 10 10
Жито	влашко	—	—	—	—	76	78	„ 8 30	„ 8 80
„	„ по квалитету	—	—			74	75	„ 8.10	„ 8 30
„	српско	—	—	—	—	75·5		„ 8.80	„ 8.90
„	„	—	—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
Уванц-жито за март-април 1884.		—	—					ф. —·—	„ —·—
„	за септ.-октобар	—	—	—				„ 9.66	„ 9 68
Раж мађарска		—	—	—	—	—	—	„ 8.—	„ 8 30
„	влашка	—	—	—	—	—	—	„ 7.70	„ 7.70
Јечам за храну		—	—	—	—	—	—	„ 7.10	„ 7.60
„	за пиваре	—	—	—	—	—	—	„ 8·—	„ 9·—
„	влашки	—	—	—	—	—	—	„ 7.15	„ 7.30
Зоб трг. роба		—	—	—	—	—	—	„ 7.10	„ 7.20
„	фина роба	—	—	—	—	—	—	„ 7.20	„ 7.40
Уванц-зоб за март-април 1883.		—	—					„ —.—	„ —.—
„	за септ.-октобар	—	—	—				„ 6.38	„ 6.40
Проја мађарска		—	—	—	—	—	—	„ 6.60	„ 6.75
„	влашка	—	—	—	—	—	—	„ 6 80	„ 7 30
„	влашка за пролеће	—	—	—	—			„ 7 40	„ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски		—	—					„ 6.20	„ 6·25
„	„ „ влашки	—	—					„ —.—	„ —.—
„	за јули-август банатски	—	—					„ —.—	„ —.—
„	за септ.-август банатски	—	—					„ —.—	„ —·—
Кукуруз за септ.-октобар банатски		—	—					„ —.—	„ —.—
„	за мај јуни 1884.	—	—	—	—			„ 6·21	„ 6.23
„	за април банатски нови	—	—					„ —.—	„ —.—
„	за април влашки нов	—	—	—	—			„ —.—	„ —.—
Репица готова роба Kohl		—	—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
„	банатска	—	—	—	—	—	—	„ —·—	„ —·—
„	за август-септембар Kohl 1884.		—					„ 13.½	„ 13.½
„	за јули-август банатска	—	—	—	—			„ —.—	„ —.—
Горушица по квалитету		—	—	—	—			„ 9.—	„ 9.50
Мувар „ „		—	—	—	—			„ 9.—	„ 9.25
Ланено семе по квалитету		—	—	—	—			„ 12.—	„ 12.50
Кудељно семе „		—	—	—	—			„ 14.25	„ 14.50
Бикељ по квалитету		—	—	—	—	—	—	„ 6·50	„ 7.—
Пасуљ бели нови		—	—	—	—	—	—	„ 9.—	„ 9.75
„ „ стари		—	—	—	—	—	—	„ 7.—	„ 8.—
„ шарени		—	—	—	—	—	—	„ 6.75	„ 7.—
Погачице од репице		—	—	—	—	—	—	„ 6.—	„ 6.50
Погачице од горушице по квалитету		—	—					„ 5.50	„ 6.—
Паприка трг. роба		—	—	—	—	—	—	„ 17.—	„ 18.—
„	фина роба	—	—	—	—	—	—	„ 45.—	„ 48.—
„		—	—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
Мед оцеђен		—	—	—	—	—	—	„ 37.—	„ 38.—
„	вошчан	—	—	—	—	—	—	„ 36.—	„ 37.—
„	за октобар-новембар оцеђен		—	—				„ —.—	„ —.—
Восак розенауски		—	—	—	—	—	—	„ 141.—	„ 143.—
„	славонски	—	—	—	—	—	—	„ 143.—	„ 145.—
Шљиве српске гот. роба у бурадма							—	„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		—	—					„ 8.75	„ 10.—
„ „ уванц роба за нов. у бурадма								„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови		—	—					„ 10.—	„ 10.25
„ босанске гот. роба нова у бурадма								„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови							—	„ 8.75	„ 10.50
„ „ уванц роба за нов. у бур.								„ —.—	„ —.—
„ „ „ „ у џакови							—	„ 10.50	„ —.—
Пекмез, готова роба, славонски							—	„ 20·50	„ 21.50
„ банатски		—	—	—	—	—	—	„ —.—	„ —.—
„ август-септембар славонски							—	„ 19.—	„ 19.25
Свињска маст варошка		—	—	—	—			„ 53.—	„ 54.—
„ „ сеоска роба		—	—	—	—			„ 50.—	„ 52.—
Сланина сољена варошка		—	—	—	—			„ 44.50	„ 45.50
„ „ сеоска роба		—	—	—	—			„ 43.—	„ 44.—
Шишарке прима мађарске 1882			—	—				„ 16.—	„ 17.—
„ прима мађарске 1883			—	—				„ 12.50	„ 14.—
Шишарке секунда „ 1883			—	—				„ 9.—	„ 11.—
„ прима српске 1881.			—	—				„ 15.50	„ 16.—
„ прима босанске 1883.			—	—				„ 12.—	„ 13.—
Овчије коже српске по 102 ком.			—	—				„ 131.—	„ 156.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.								„ 42.—	„ 47.—
„ „ македонске по 56 ком.								„ —.—	„ —.—
Јареће коже по 102 комада			—	—	—			„ 60.—	„ 75.—
Јагњеће	српске коже 102 ком.							„ 90.—	„ 115.—
„	коже хрватске 102 комада						—	„ 110.—	„ 120.—
Козије хрватске за 56 кила			—	—	—			„ 64.—	„ 67.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила								„ —.—	„ —.—
„ српске за 56 кила			—	—	—	—	—	„ 63.—	„ 67.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Последњих 4 дана слабије се нудило жито, а куповало се пак мало радије, те је тако услед кишовитог времена бивао правац рада све чврћим и може се рећи, да смо од почетка недеље добили за 10 новч. више цене. Кукуруз се јако нуди и дневно се отказују 12 до 15.000 мтр. цен. а потрошиоци су за сада довољно снабдевени са робом. Цена мај, јуни-термина ослабила је мало и сада бележи ф. 6.22 ф. 6.25 Посао са зоби непрестано је добар, јер се прилично купује роба, по чврсто одржаним ценама. Раж и јечам остају без промене.

Продукти У почетку недеље јако се нудили шлусеви шљива за октобар, новембар, те је пала цена српске робе на ф. 10, а Босанска роба пазарена је по ф. 10 ⅜. Како смо пак имали неколико хладних ноћи, то се јучер и данас поново учврстио правац рада са терминима и продавана је Српска роба по ф. 10½, а за Босанску тражи се ф. 10½. Све ово остало је пак без уплива па посао са готовом робом, те су продаване лошије Српске шљиве по ф. 8½, а боље по ф. 9. Босанске су такође по ф. 9 пазарене, а са овим прима од 100 кил. по ф. 10. Још никада није био овако слаб посао са машћу и сланином, као што је ево сада, где се тако јако нуди роба, да цене рапидно падају сваким даном, јер нема баш никаквих купаца. Варива се не траже.

— У Лондон стигла је из Каира вест, да мисирска влада није тражила, да може суделовати у конференцији за уређење финансија мисирских.

мања буренцета, која се само одаднију а горе је била свота исписана.

Желите ли господине, да бројимо или на фунту да меримо? питала је госпођа.

— Нит' ћемо бројати нит' мерити, ко је овамо метуо новац, сигурно га је добро избројао.

— Но, но господине: „новац избројан.

— А жена бијена добра је.“ Али ниједно од тога није истина. Ја верујем да је све у реду, незнам зашто би хтео преварати неко, ко ми није ни род ни помозбог. Ево вам децо мало напојнице за ваш труд па онда затворите буренцад.

Кад је то рекао тури леваку у једно буренце и то не где је сребро било, већ у оно где је злато, заграби колико је у шаку стати могло и баци обема сведоцима у капу што је на земљи лежала.

— Пазар је готов, госпођо. Ево вам предајем кључеве мога замка а ноћас ћу у стану мога ишпана спавати. Сутра ће ујутру опет стати Вага, по мојој шантавој нози осећам да ће бити велике зиме, па можете се онда са чељади одсањкати преко и уселити се у оне моје четири куле па можете и госте звати на алдумаш. Пуни су подруми, пуне коморе. А сад вас још молим, да будете тако добри да ми ваше слуге понесу замном до дерегље ова буренцета. Ја идем напред, тамо ћу их дочекати.

— Али барем запечатите својим прстеном, буренцета су отворена.

— Нашто та велико брига? Мене да преварају ови људи? Та нису ми род. Страни су људи то, којима никад добра нисам учинио. Имам ја вере у њима.

— На вашу одговорност.

— А сада, милостива госпођо, на растанку, последњи пут рукујмо се. Жао ми је што вам десну немогу пружити. Ми се можемо у љубави растати: нико ником на овом свету ништа не дугује.

С тим речима пружи руку Идалији и то леву руку.

— А што ћемо имати у паклу да се разрачунамо, то ће нам већ Велзевул касти!

На то одгурну нагло руку, коју је био стиснуо, зграби у леву штаку тури капу на главу и без збогомостај одшантуца из собе а није се ни осврнао докле није стигао до дерегље.

Дванајст четњака носили су на мердевинама за њим силна она буренцета с новцима. Сва их сместише у дерегљу, јесу ли била сва или нису — о томе нико није рачуна водио.

— Нема више?

Сад седне остраг у дерегљу и викне возачима.

— Отисните дерегљу у воду.

Дерегља је сад много теже продирала напред: није би чудо била је тежа за десет цената злата и сребра.

(Наставиће се.)

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Усљед упражњене се имајућег једног учитељског мјеста на овдашњој српској православној основној мушкој школи, подписани одбор потребује учитеља за I, и II. разред са годишњом платом од 500 (петстотина) фор а вр. слободан стан и огрев. Сваки који мјесто ово заузети жели дужан је доказати: да је Србин православне вјере, да је науке с добрим успјехом свршио, и црквеном хармоничном пјевању особито вјешт.

Осим школски дужности изабрани учитељ имаде обављати још дужности црквеног пјевца и поучавати школску дјецу у хармоничном црквеном пјевању, а за то ће осим плате и 50 (петдесет) фор. а. вр. награде добити.

Рок је стечају 15. јуна 1884. до кога се имаду сви потражиоци са молбом на подписани одбор обратити.

Српско православни школски одбор у Д. Тузли дне 13. априла 1884.

Перовођа Петар Л. Лапчавић, учитељ. — Председник Јован Р. Ђурић.

3—3

ОБЈАВА.

Овим се од стране потписаних извршиоца опоруке и руковатеља оставине Јована и Марије Трандафил објављује, да ће се следеће земље на три идуће године путем јавне дражбе под закуп издавати, и то:

1. Салашка земља у Белим њивама и у Ривици на керском друму свега $135^{52}/_{2500}$ новосадских ланаца, даље
2. Салашка земља у Мртвалошу на сентомашком друму у обиму од $121^{1708}/_{2500}$ новосадских ланаца, и најпосле
3. Салашка земља до Стевана Пејића у обиму од $7^{1589}/_{2500}$ новосадских ланаца.

Свака ће се од ових земаља засебно издати под закуп.

Лицитација ће се одржати дана 13. (25.) маја тек. год. после подне у 3 сахата у згради поред салашке ченејске цркве. Услови се могу код потписаних дознати.

Паја Гостовић,
Лука Јоцић,
извршиоци опоруке пок. Марије Трандафил

Ћира М. Поповић,
извршиоц опоруке пок. Јована Трандафил.

2—3

ОБЈАВА.

Овим се од стране потписаних извршиоца опоруке и руковатеља оставине Марије Трандафил објављује, да ће се следеће земље на три идуће године путем јавне дражбе под закуп издавати, и то:

1. Салашка земља на Камендину свега $51^{2330}/_{2500}$ новосадских ланаца, даље
2. Салашка земља на Керском друму поред бившег Шилићевог салаша у обиму од $50^{1877}/_{2500}$ новосадских ланаца.

Свака ће се од ових земаља засебно издати под закуп.

Лицитација ће се одржати дана 13. (25.) маја тек. год. после подне у 3 сахата у згради поред салашке ченејске цркве. Услови се могу код потписаних дознати.

Паја Гостовић,
Лука Јоцић,
извршиоци опоруке пок. Марије Трандафил.

2—3

ПОМОДНА, ГАЛАНТЕРИЈСКА И БЕЛОГ ЕСПАПА ТРГОВИНА

К. А. СУБОТИЋА

у Митровици

потребује два млађа помоћника, практиканта и шегрта. 1—3

НАЈЈЕФТИНИЈИ И НАЈБОЉИ ИЗВОР!!!

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ИНОЗЕМСКИХ И ВАЊСКИХ ШТОФОВА!!!

Све врсте најлепших штофова за хаљине за људе, дечаке и децу по чудновато јефтину цену увек на стовариште у ЕТАБЛИСМАНУ МУШКЕ МОДЕ

АДОЛФА ФРАНКЛА

(основано 1825.)

У НОВОМ САДУ, ГЛАВНА УЛИЦА БРОЈ 42.

„КОД ЕНГЛЕЗА.“

Наруџбине по мери израђују се за дванаест сати. 12—12

Љ. СТЕФАНОВИЋ

у собственој кући у Новом Саду

КОД 3 ГЛАВЕ ШЕЋЕРА

препоручује своју новонамештену шпецерајну, материјалну, разне боје, деликатеса и вина трговину, особито пак **минералне** воде овогодишње фришко пуњене. **Фарбе** суве и у фирнису најфиније урибане, **фирниса** врло доброг, као и лака за собни патос, главно стовариште од сваковрсног **правог енглеског лака** за каруце и за мебле, по врло умереној цени.

С високопоштовањем
Љуба Стефановић,
у Новом Саду

2—

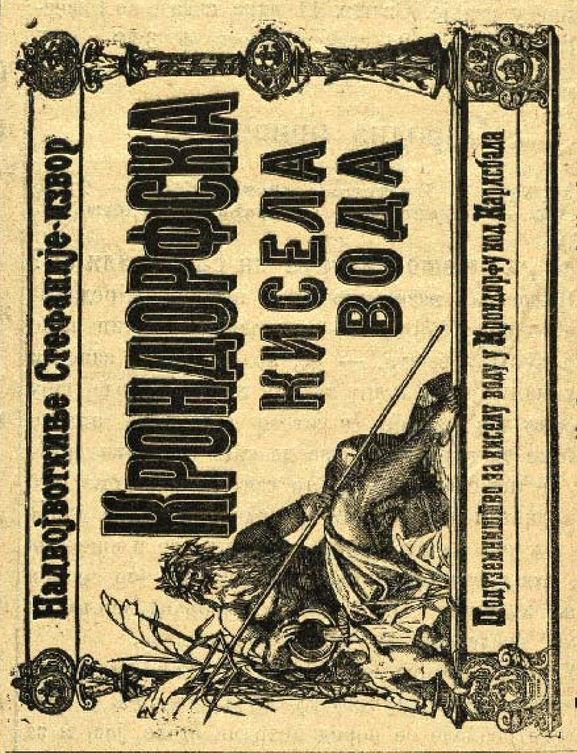

Главно стовариште у Н. Саду код г. Ј. Клајићева. 4—15

ОТВОРЕН **ЛИПИЧКИ** 1. МАЈА 1884.

ЈОДНИ ТОПЛИ ИЗВОР.

ЈОДСКО КУПАТИЛО У СЛАВОНИЈИ

у пожегачкој жупанији

са удобно намештеним хотелом. Поштанска и брзојавна постаја. Јужни положај, благо поднебље.

Јодни 51° R. топли извор употребљује се успешно против сваке врсте **шкрофулозне боли** коже и унутарњи органа, **кроничним назебима, улогама**, мокраћној дијатези при својству тварања камена, **уштројених**, застарелих исцедака, подтрбушних органа, код оболења спољних делова, **сифилиса**, повећавања и отека мозговне жлезде, кроничног катара желудца, дебелога црева и мокраћног мехура.

Уз постављеног купног лекара др. Х. Керна кр. санит. саветника ординира још и др. А. Ј. Грегорић кр. санит. саветник и управитељ зем. болнице.

На брзојавне вести шаље купатилна управа уз точно назначење дана доласка полу покривена кола до Барча, Старе Градиске и Сиска.

Продаја јодне воде: код С. Унгара у Бечу; у Будимпешти код Л. Едешкутија, Матоне и Вилша и код Емерлинта и Рабша; у Загребу код апотекара Аразима, а у Осеку код Ј. Гобецког.

Најновији проспект шаље као и сваку обавест подељује

3—3 Купатилна управа у Липику.

ОПРОБАНА И ПРИПОЗНАТА

ПОМАДА ЗА ЛИЦЕ

КАТАРИНЕ ФИШЕР

за освежавање и улепшавање коже, против пега, црвених флека, бубуљица и свију кожних прљавштина. Од те помаде кожа побели и постане нежнија, и добија здрав, свеж изглед. Успех при употреби ове помаде је изванредан и у сваком случају сигуран.

Може се добити директно од

ГЂЕ КАТАРИНЕ ФИШЕР

(Budapest VII; királyi utcza Nr. 21. II. St. rechts Th. 51.)

Цене: Велика тегла ф. 1.— мала 50 нов. и уз то припада и од мене начињен сапун по ком. 20 н. Пошиљке у наточ шаљем брзо на све стране.

1—5

„РУСАНДА“

БЛАТНО КУПАТИЛО У МЕЛЕНЦИ

У ТОРОНТАЛСКОЈ ЖУПАНИЈИ

отпочиње овогодишњу сезону 1. маја по ст. кал. као обично.

Ово са своје лековитости на далеко припознато купатило, лечи са особитим успехом ове болести: шкрофле, недостатак крви у телу, реоме, кроничне болести у жилама, зглавковима и костима; живчане и кожне болести, неуредну менструацију код женских као и сифилистичне болести. Предео је здрав.

На купатилу је хотел са лепо намештеним гостинским собама и рестаурацијом. Стална музика. У месту се налази поштанско и телеграфско звање и железничка станица По цели дан вози омнибус.

Ближа извешћа даје купалишни лечник др. Коста Ранковић у Меленци.

5 6 **УПРАВА.**

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ РАЗНИХ

МИНЕРАЛНИХ ВОДА

код

Д. КОДЕ

У ТРГОВИНИ СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА У НОВОМЕ САДУ. 3—30

Трговина помодног, белог, галантеријског као и кратког еспапа

ЈОВ. ГЕОРГИЕВИЋА

„код писма“ у Н. Саду

потребује једног помоћника који српски, мађарски и немачки говори. 1—3

ПОМОДНА И МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА С. МИРОСАВЉЕВИЋА 1—3

у Новом Саду

тражи једног старијег помоћника, који би био кадар евентуално и трговину водити. Ступити може одма.

ЧУЈТЕ И ДИВИТЕ СЕ!

Roborantium (есенција за косу и браду) средство, које је основане на научној основи, с многом успеху, против ћелавости, опадања косе, пегути и осећивања косе. Једино, фактичним успехом овенчано средство, које чини да брада расте или да гушћа бива. Због свог освежавајућег и оживљавајућег својства „roborantium“ је поуздано средство против слабог памћења и главобоље. Цена оригиналном флакону ф. 1·50, пробни флакон фор. 1·—

Kosmetikum (зејтан за јачање косе) фини и недостижан, мекша косу и чини је таласасту. Оригин. флакон фор 1·50, пробни флакон фор. 1·—

Eau de Hébé, источначко средство за лепоту, проузрокује природну нежност, бељину и свежину појединих делова тела, уништује пеге и флеке. Цена 85 новч.

Bouquet du Serail de Grolich парфим за цепне мараме за елегантни свет. Бисер свију парфима. Због елегантне израде згодно и за божићни и празнички дар. Цена фор. 1·50.

Карпатска вода за уста радикални лек против сваке зубобоље, одстрањује рђав задах из уста и неопходно је нужна за одржање и негу лепих зуби. Цена 60 новч.

Уз сваку флашу добијају се **упутства за употребу, захвале и сведоџбе.**

Главни депо: J. Grolich in Brünn.

Посебни депоти: **Н. Сад:** Г. Пајвшић апот. **Будапешта:** Neruda Nándor Hatvanergasse 10 **В. Бечкерек:** Л. Менцер апот. **В. Кикинда:** Е. Бретвер, апот. **Темишвар:** Ст Тарнаји, апот. **Вршац:** Себ. Страх, апот. **Винковце:** Л. пл. Алеман, апот. **Сомбор:** Емил Гале апот. 4—

Сребрна колајна бечке лечничке изложбе 1883.

Диплома признања земаљске изложбе у Грацу 1880. — Колајна из бронза изложбе у Трсту 1882.

МОХАЈСКА **ГАГНЕС** ВОДА

Једна угљене киселине у себи највише садржавајућа

КИСЕЛА ВОДА УГАРСКЕ.

Чини врло добре услуге против катарни и желудни болести. У опште заслужује ова вода пажњу код свију болести, код којих се јачење органа и жила показује.

СА ВИНОМ СЕ ВРЛО УКУСНО ДАЈЕ ПИТИ.

УВЕК ФРИШКА НА СКЛАДИШТУ КОД

Л. ЕДЕШКУТИА

КР. УГ. ДВОРСКОГ ОТПРЕМНИКА МИНЕРАЛНЕ ВОДЕ

Будимпешта, Јелисаветов трг 7.

као и код свију апотекара, трговаца, у хотелима и гостионицама.

1,000,000

О мохајској води пише „Пестер Лојд“ следеће:

Што се тиче продаја у години 1883. можемо приметити, да је Мохајска вода г. Кемпелена продала

један милијун флаша

и то понајвише у Будимпешти, што показује врлину воде и енергију око продаје г. Л. Едешкути-а.

Складиште у Новом-Саду код г. г. браћа *Вагнер, Имре Дајген* и *Димитрија Коле.*

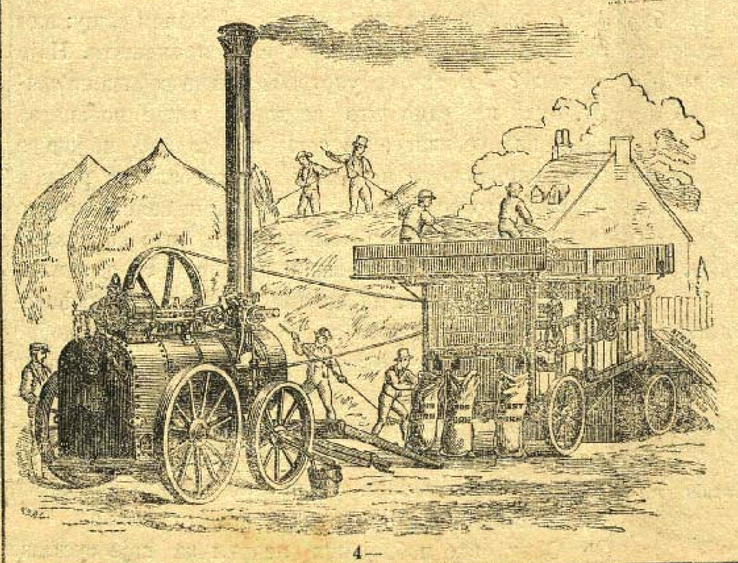

В. СТЕФАНОВИЋА

ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНА СТОВАРИШТЕ У НОВОМ САДУ

препоручује парних машина за вршидбу од **Рустон Проктор и друга** у Линколну у Енглеској, **ГЕПЛОВА од Хофхер и Шранца у Бечу.** Особито оне омиљене машине, које добро и лако врше, вију и чисто у џак сипају; даље млинова, плугова, сечки, кајшева, машина за кукуруз крунити, ветрењача, сејаћих и косећих машина, частица ма за коју машину, обавља репаратуре и намешта свакојаке машине. Уз потпуну гаранцију јефтино продаје по фабричној цени на рате.

С поштовањем
В. СТЕФАНОВИЋ у Новом Саду.

За бољу угодност поштов. купцима сместио сам и у Земуну на београдској капији не далеко од паробродске и жељезничке станице велико стовариште.

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.